

29.5.2012

Sisäasiainministeriö
PL 26
00023 Valtioneuvosto

Asia: Lounais-Suomen aluehallintoviraston (LSAVIN) lausunto koskien poliisin hallintorakenteen kehittämistä

Viite: Sisäasiainministeriön lausuntopyyntö 10.5.2012

Taustasta

Valtioneuvoston 4.4.2012 kehyspäättöksen mukaan poliisihallinnossa toteutetaan koko poliisihallintoa koskeva rakenneuudistus (PORA III), jonka tavoitteena on poliisin toiminnan tehokkuuden lisääminen ja organisaation yksinkertaistaminen. Poliisin toimintakykyä pyritään vahvistaman poliisiyksiköiden määrää vähentämällä ja tehtäväkenttää uudelleen arvioimalla. Tähän liittyen sisäasiainministeriö on asettanut hankkeen poliisin hallintorakenteen kehittämiseksi.

LSAVIn näkemyksen mukaan esitetty kehittämishanke on perusteltu ja tarpeellinen, mutta kehittämistyön lähtökohdat edellyttävät lisätarkennuksia erityisesti sisäisen turvallisuuden ja monitoimialaisen yli hallinnonrajojen ulottuvan yhteistyön näkökulmista.

Hankkeen tehtävistä

Hallintorakenneuudistusten tavoitteiden saavuttaminen

Hankkeessa pyritään kartoittamaan poliisin aiempien hallintorakenneuudistusten (PORA I ja PORA II) nykytila ja tavoitteiden saavuttaminen. LSAVIN näkemyksen mukaan näissäkin hankkeissa tehty kehittämistyö on osittain kesken ja selvitystyön tähänastiset tulokset ovat epäluotettavia mm. kehittymättömien seuranta- ja tilastointijärjestelmien vuoksi.

PORA I-II osalta ei saavutettuja tuottavuustavoitteita ole realisoitu luotettavasti ja hallintorakenteiden keventämisestä ei ole saatavilla yksiselitteisiä tuloksia. Päinvastoin johtamis- ja ohjausnäkökulmasta aiemmat uudistukset ovat luoneet päällekkäisiä ja tehottomia ohjausjärjestelmiä Poliisihallitukseen ja sisäasiainministeriön poliisiosastolle. Lisäksi LSAVIN näkemyksen mukaan sidosryhmänäkökulmasta paikallisen turvallisuussuunnittelun tilanne on heikentynyt ja yli hallinnonrajojen ulottuva yhteistyö on vaikeutunut (esim. yhteistyö sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden suuntaan, syrjäytyneisyyden ehkäisy monitoimialaisena kysymyksenä jne.). Tähänastisen kehittämistyön näkökulmasta LSAVI toteaa, että henkilöstön näkemyksiä ei ole otettu riittävästi huomioon hankkeiden ja niiden pohjalta rakentuneiden uusien tehtäväkokonaisuuksien suunnittelutyössä.

Poliisihallituksen rakenteiden keventäminen

Esitys poliisihallituksen rakenteiden keventämisestä tulee kytkeä yhteen sisäasiainministeriön poliisiosaston tehtävien tarkastelun kanssa. Pällekkäiset tehtävät poliisiosaston ja Poliisihallituksen kesken tulee purkaa

ja toimivan työnjaon luomiseen tulisi PORA-III hankkeessa kiinnittää vakavaa huomiota. Tämä merkitsee sitä, että sisäasiainministeriön poliisiosaston tehtävät ja rooli tulee ottaa mukaan selvityshankkeeseen.

Aluehallintovirastojen poliisin vastuualueet

Hankkeen tehtäväksi on annettu selvittää aluehallintovirastojen poliisin vastuualueiden tarpeellisuus ja tehdä esitys vastuualueiden tehtävien suorittamisesta muilla yhteistyömuodoilla. Lopputulos on siis selvityksessä erikoisesti linjattu jo etukäteen.

LSAVIn näkemyksen mukaan poliisin vastuualueet tulee säilyttää aluehallintovirastoissa ALKU-hankkeessa sovitujen periaatteiden mukaisesti. Vastuualueitten tehtäviksi tulisi aiempaa selkeämmin nostaa sisäisen turvallisuuden ohjelmien alueellinen toimeenpano, syrjäytymisen ehkäisy, yhteistyö sosiaali- ja terveydenhuollon ja alkoholivalvonnan kanssa sekä harmaan talouden torjuntaan liittyvä työ. Mikäli poliisin vastuualueet aluehallintovirastoissa lakkautetaan tulee korvaavan ja toimivan mallin suunnitteluun panostaa mukaan lukien tarvittavien resurssien siirtäminen keskushallinnosta aluetasolle. Joka tapauksessa jonkintasoista poliisin alueellista organisointia tarvitaan erityisesti sisäisen turvallisuuden lähtökohdista.

Valtakunnalliset yksiköt

Hankkeen tehtävänä on laatia esitys poliisin valtakunnallisten yksiköiden määrän vähentämisestä ja sen vaikutuksista tehtäväalueisiin. LSAVIN käsityksen mukaan ratkaisut on tehtävä toiminnallisin perustein ja tehtävät – esim. liikenneturvallisuus – edellyttävät myös poikkihallinnollisen yhteistyön turvaamista mikäli organisointimallia muutetaan.

Poliisilaitosten määrä

Poliisilaitosten määrän vähentäminen ja sen vaikutukset poliisin tehtäväalueisiin tulisi analysoida huolellisesti. Poliisitoiminnan tuloksia parantaa paikallisuus ja vahva paikallistuntemus – tämä on havaittu myös ulkomaisissa selvityksissä. Tämä merkitsee sitä, että poliisin on toimittava ja oltava saavutettavissa nopeasti riippumatta poliisilaitoksen maantieteellisestä sijainnista. Lounais-Suomen osalta korostuvat tällöin erityisesti laajan saariston ja pohjoisen Satakunnan poliisipalvelujen järjestämistarpeet.

Poliisin palveluverkko

Hankkeessa tavoitellaan palveluverkkouudistuksella toiminnallisuuden tehokkuuden kasvua. Toimitilahallinnon osalta on huomattava, että näkökulmaksi tulee valita valtion nykyisen toimitilakannan hyödyntäminen turvaten samalla valtiokonsernin kokonaisuus.

Valtion toimitilastrategiassa on asetettu tavoiteluvut, joihin poliisihallinnonkin tulisi pyrkiä.

Tukitoiminnot

Poliisin tukipalveluja – joihin voidaan lukea myös ei-operatiivinen johtaminen – voidaan ja tulisi keskittää maantieteellisesti esimerkiksi nykyisen aluehallintovirastonmallin mukaisesti ja joiltain osin myös tukeutuen aluehallintovirastoihin.

Yhteispalveluun voitaneen sijoittaa lähinnä neuvontapalveluita ja lomakepalvelua.

Pidemmällä tähtäimellä sähköisen asioinnin rooli ja merkitys tulee voimakkaasti kasvamaan, jolloin yhteispalvelun rooli lienee toimia neuvonta- ja lomakepalvelun tukipisteenä sähköisessä asioissa mm. ikäihmisille ja erityisryhmille.

Aidon sähköisen asioinnin toteutus on edennyt suomalaisessa yhteiskunnassa hitaasti. Perustan lupapalvelujen sähköistämiseksi muodostaa tässäkin tapauksessa poliisin tietojärjestelmien uudistaminen. Samalla tietoturvaan ja sen kaikkien osa-alueiden – muunkin kuin tekniikan - aukottomaan ylläpitoon tulee kiinnittää nykyistä enemmän huomiota.

Henkilöstön asema muutoksessa

LSAVI painottaa henkilöstön aseman huomioon ottamista poliisihallinnon kaikilla tasoilla. Työntekijöiden näkemyksiä tulee kuulla uusien tehtäväkokonaisuuksien suunnittelussa ja hyödyntää aidosti poliisin paikallis- ja aluetason asiantuntemusta.

Lopuksi

LSAVI korostaa sitä, että selvityshanke PORA III on luonteeltaan sektorikohtainen ja putkihallintomainen kehittämishanke kun samaan aikaan OECD:n maaraaportti peräänkuuluttaa Suomen hallinnolta poikkihallinnollisuutta ja ketteryyttä. Poliisin osalta sektorihallinnon rakentaminen merkitsee pahimmillaan yhteyden katkeamista alueellisiin toimijoihin, yli hallinnonalojen rajojen tapahtuvan yhteistyön hiipumista sekä toiminnallisten synergiaetujen katoamista yhteiskunnallisesti tärkeiden kysymysten hoitamisessa.

Lausuntopyynnössä on viitattu loppuraporttiin "Poliisin tulosohjauksen kehittäminen ja voimavarojen kohdentaminen". Kyseinen raportti painottuu sektorinäkökulmasta poliisityön tulosohjaukseen ja resurssikysymyksiin. PORA III hankkeeseen liittyviä laajempia yhteiskuntapoliittisia kytkentöjä ja selvitystarpeita ei ole raportissa mitenkään otettu huomioon.

Poliisin kehittämishankkeessa tulisikin ottaa huomioon poikkihallinnollisuus ja viranomaisyhteistyön vahvistaminen, jota pääministeri Kataisen hallituksen hallitusohjelma edellyttää.

Sisäisen turvallisuuden ministeriryhmä vastaa eri ohjelmien poikkihallinnollisesta koordinaatiosta. PORA III-hanke tulisikin sisäisen turvallisuuden näkökulmasta saattaa ministeriryhmän arvioitavaksi ja laajentaa hanketta poikkihallinnollisilla elementeillä.

Aluehallintovirastoista annetun lain (896/2009) mukaan aluehallintoviraston tehtävänä on varautumisen yhteensovittaminen alueella ja siihen liittyvän yhteistoiminnan järjestäminen, valmiussuunnittelun yhteensovittaminen, alueellisten maanpuolustuskurssien järjestäminen, kuntien valmiussuunnittelun tukeminen, valmiusharjoitusten järjestäminen sekä alue- ja paikallistason turvallisuussuunnittelun edistäminen. LSAVIN toimintamalli rakentuu näille periaatteille ja tätä taustaa vasten poliisilta edellytetään poikkihallinnolliseen turvallisuussuunnitteluun omaa vahvaa panostusta, jonka organisointi- ja järjestämistapa tulee selvittää jo kehittämishankkeen yhteydessä.

Ylijohtaja

Rauno Saari

Johtaja

Lauri Latva-Äijö

JAKELU

Sisäasiainministeriö: Kirjaamo

Sisäasiainministeriö: Ylitarkastaja Tuija Saari

LSAVI: Poliisiylitarkastaja Pertti Sihvonen